ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 29.6.2023 г.
COM(2023) 355 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Седемнадесети годишен доклад за 2022 г. относно осъществяването на помощта от Съюза съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Седемнадесети годишен доклад за 2022 г. относно осъществяването на помощта от Съюза съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета[1] („Регламентът относно помощта“) представлява основата за предоставянето на помощ на общността на кипърските турци. В него е предвидено изискването за ежегодно докладване пред Европейския парламент и пред Съвета.

2. ПРОГРАМИРАНЕ НА ПОМОЩТА

Между 2006 г. и края на 2022 г. за действия по Регламента относно помощта бяха програмирани средства в размер на 656 милиона евро. Поетото през октомври 2022 г. задължение по годишната програма за действие за 2022 г. е в размер на 33,4 милиона евро[2]. Многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. предостави на програмата многогодишна перспектива посредством разпоредба за стабилно финансиране на годишна основа. Програмата за помощ обаче е с извънреден и временен характер, като целта ѝ е да подготви и улесни, по целесъобразност, пълното прилагане на достиженията на правото на ЕС в зоните на Република Кипър, в които правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол, след разрешаването на кипърския проблем. Както в Регламента относно помощта, така и в Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета[3] за определяне на многогодишната финансова рамка е предвидена възможност за преразглеждане в случай на обединение.

3. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Програмата се изпълнява в зоните на Република Кипър, в които правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол, а прилагането на достиженията на правото на ЕС е временно преустановено по силата на Протокол 10 към Договора за присъединяване. Помощта се осъществява при пряко и непряко управление.

Комисията работи в единствен по рода си политически, правен и дипломатически контекст. Предоставянето на такава помощ не означава признаване на какъвто и да било орган на власт в съответните зони, различен от правителството на Република Кипър. За изпълнението на програмата са необходими ad hoc договорености, като същевременно се спазват принципите на

[1] Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци и за изменение на Регламент (ЕО) № 2667/2000 на Съвета относно Европейската агенция за възстановяване (ОВ L 65, 7.3.2006 г., стр. 5).

[2] Решение за изпълнение на Комисията от 13.12.2021 г. за приемане на програма за действие за общността на кипърските турци за 2021 г. (C(2021) 8905).

[3] Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 (ОВ L 433I, 22.12.2020 г., стр. 11).

доброто финансово управление. При нормални обстоятелства в програмите за подпомагане, финансирани от ЕС, споразуменията с правителството бенефициер представляват правната рамка за помощта за развитие. Такива споразумения обаче не могат да бъдат сключени за помощта за общността на кипърските турци. Управлението и намаляването на присъщия риск са част от отговорността на Комисията. Приетите мерки включват интензивен мониторинг на договорите и предоставяне на подкрепа за бенефициерите, преразгледани условия на плащане и внимателен подход към използването на банкови гаранции. Помощта включва значителни по размер безвъзмездни средства, чието управление изисква много ресурси.

За да се гарантира успешното въздействие, общността на кипърските турци трябва да бъде ангажирана в максимална степен с подготовката за прилагането на достиженията на правото на ЕС с оглед на оттегляне на спирането на неговото прилагане в съответствие с Протокол 10, след влизането в сила на цялостното уреждане на кипърския въпрос.

Програмният екип извършва дейност чрез Службата за подпомагане на програмата на ЕС в зоните, които не са под ефективния контрол на Никозия. Представителството на Комисията в Кипър също така е домакин на срещи, семинари и пресконференции и предоставя на кипърската общественост на целия остров информация, включително относно програмата за помощ. Освен това информационният център на ЕС, финансиран по програмата за помощ, провежда редица комуникационни действия и действия за повишаване на видимостта, като предоставя информация за политиките, приоритетите и действията на ЕС в подкрепа на общността на кипърските турци и популяризира европейската култура.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ ОБХВАНАТИЯ ОТ ДОКЛАДА ПЕРИОД

4.1. Общ преглед

Комисията продължава да прилага Регламента относно помощта, придържайки се към общата цел за подпомагане на обединението. В случай на цялостно уреждане на кипърския въпрос Съветът ще вземе решение с единодушие въз основа на предложение от Комисията относно необходимите изменения на посочения регламент.

Действията, предприети през 2022 г., включваха продължаването на редица вече започнали и успешни проекти, като например стипендии на ЕС и мерки за изграждане на доверие в подкрепа както на Техническия комитет за опазване на културното наследство, така и на Комитета за безследно изчезналите лица. Специален механизъм продължи да финансира инициативите на техническите комитети за двете общности.

Предоставянето на безвъзмездни средства продължава да бъде ключов елемент на програмата. По-голяма помощ беше предоставена на ключови икономически сектори, които се подготвят за уреждането на кипърския въпрос чрез проекти, насочени към частния сектор, селските райони и развитието на човешките ресурси. Продължиха усилията за постигане на съществено подобряване на актуалното състояние в областта на ликвидирането на болестите по животните и безопасността на храните.

Комисията продължи усилията си за подпомагане на общността на кипърските турци да изпълни стандартите, определени в пакета от две мерки, приети от

Комисията през 2021 г., с които сиренето „Χαλλούμι“ (Halloumi)/„Hellim“ се регистрира като защитено наименование за произход и се определят условията за движение на този продукт през демаркационната линия. Бяха положени значителни усилия за подпомагане на стопанските субекти в областта на храните да се подготвят за първите инспекции във връзка със защитеното наименование за произход. Освен това Комисията създаде неформална работна група относно Halloumi/Hellim, в която са обединени заинтересовани страни от двете кипърски общности.

Все още се наблюдават значителни пропуски по отношение на капацитета на бенефициерите да прилагат ефективно достиженията на правото на ЕС след влизането в сила на цялостно уреждане на кипърския въпрос. Въпреки това общността на кипърските турци продължава да постига добър напредък в редица области и придоби по-ясна представа за предизвикателствата.

Един нерешен проблем остава изграждането на канализационната мрежа на Фамагуста, договорът за което Комисията прекрати през декември 2013 г. През 2017 г. спорът с предишния изпълнител беше отнесен до арбитраж. През юли 2022 г. арбитражният съд постанови окончателното си решение, което след това беше оспорено от изпълнителя пред белгийските съдилища. Успоредно с това ремонтните работи продължиха неотклонно.

Комисията продължи да гарантира, че програмата за помощ се изпълнява въпреки последиците от пандемията от COVID-19 и трудната социално-икономическа ситуация в общността на кипърските турци. По програмата продължи изпълнението на пакета от спешни мерки във връзка с COVID-19, който обхващаше най-неотложните медицински доставки, икономическата подкрепа за предприятията и предоставянето на експертни консултации на общността на кипърските турци.

В края на годината по програмата за помощ се изпълняваха 159 договора.

4.2. Напредък по цели

Общата цел на програмата за помощ е да се подпомогне обединението на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци, като се обръща особено внимание на икономическата интеграция на острова, на подобряването на контактите между двете общности и с Европейския съюз и на подготовката за прилагането на достиженията на правото на ЕС.

Дейностите, предприети през 2022 г. по всяка от целите на Регламента относно помощта, са описани по-долу.

4.2.1. Цел 1: Развитие и преструктуриране на инфраструктурата

По линия на Програмата на ООН за развитие (ПРООН) продължиха действията за въвеждане на „Инструмента за местна инфраструктура“ (LIF) чрез текущи споразумения за финансов принос, подписани с Комисията, за общата сума от 33,2 милиона евро. Механизмът предоставя подкрепа за подготовката и осъществяването на важни местни инфраструктурни инвестиции.

През 2022 г. по Инструмента за местна инфраструктура се изпълняваха 14 приоритетни проекта. Беше постигнат значителен напредък в изграждането на Центъра за сътрудничество в Kormakitis и в разширяването на пречиствателната станция за отпадъчни води в Morphou. Започна и

рехабилитацията на язовир Kouklia. Бяха предприети редица стъпки, за да се подготви почвата за стартиране на предварително проучване за осъществимост на слънчевата електроцентрала за двете общности.

Във водния сектор изграждането на новия канализационен колектор на Никозия завърши през ноември 2021 г., а периодът за уведомяване за дефекти по проекта приключи през декември 2022 г. Проектът включваше изграждането на 13 км канализация за пренос на отпадъчните води от зоната на Никозия до пречиствателната станция за отпадъчни води на двете общности в Никозия, като самата тя представлява финансирана от ЕС дейност, завършена през 2013 г. Проектът ще намали замърсяването на подпочвените води и ще защити общите водни ресурси за целия остров.

Ремонтните работи по канализационната мрежа на Фамагуста започнаха през юли 2021 г., а строителните работи започнаха физически през януари 2022 г. Целта на проекта е да се отстранят голям брой дефекти в първоначалния проект и да се подобрят качеството и функционалността на системата. През 2022 г. беше постигнат значителен напредък, като бяха монтирани около 70 % от планираната тръбопроводна система. Очаква се проектът да бъде завършен към края на 2023 г.

Периодът за уведомяване за дефекти по изменените договори за строителни работи за разширяване на депото за отпадъци и за инсталацията за обезгазяване на депото за отпадъци приключи през януари 2022 г., като съоръжението е предадено напълно на общността на кипърските турци.

За съжаление, бенефициерът не е подобрил дейността и управлението на съоръжението за депониране на отпадъци и е продължил да прилага лоши практики за обезвреждане на отпадъци, като същевременно не е използвал инсталацията за третиране на инфилтрат. Това неизбежно доведе до значителна амортизация на инвестициите. Без участието на Комисията бенефициерът стартира две обществени поръчки за възлагане на външни изпълнители на дейностите по депониране на отпадъци. И двете обаче бяха отменени, което означава, че управлението на сектора на отпадъците и неговото бъдеще остават неясни. Комисията полага неуморни усилия да подкрепи бенефициера с цел коригиране на това положение.

В съответствие с финансирания от ЕС интегриран план за управление на твърди отпадъци на последен етап от изпълнението е предоставянето на безвъзмездни средства за осем местни общности, с които те ще подобрят своята инфраструктура за управление на отпадъците.

Местният технически капацитет за мониторинг на качеството на околната среда бе укрепен чрез обновяване на мрежата за мониторинг на качеството на въздуха, създаване на референтна лаборатория за качеството на въздуха и горивата и осигуряване на дейности за изграждане на капацитет. Мрежата за мониторинг на качеството на въздуха, която функционира пълноценно през 2022 г., осигурява понастоящем измервания за повече замърсители и за повече на брой места.

В сектора на далекосъобщенията продължи изграждането на нова инфраструктура за радиоразпръскване, като се очаква да бъде завършена до края на 2023 г. Този финансиран от ЕС проект е необходим, за да може общността на кипърските турци да премахне цялото аналогово телевизионно излъчване от

честотния обхват 700 MHz. В крайна сметка това ще осигури възможност за безпрепятствено разпределяне на честотния обхват 700 MHz за 5G мобилни услуги и ще допринесе за засилена цифровизация в общността на кипърските турци.

4.2.2. Цел 2: Насърчаване на социалното и икономическото развитие

Програмата за помощ продължи да е насочена към преодоляване на неблагоприятните икономически последици от пандемията от COVID-19 и подпомагане на бизнес средата в общността на кипърските турци.

Проектът „Иновативно предприемачество и диалог“, реализиран съвместно с Northern Ireland Cooperation Overseas (NI-CO), беше основното средство за подпомагане на частния сектор, включително с оглед на възстановяването от пандемията от COVID-19. През 2022 г. по схемата за безвъзмездни средства „Гарантиране и създаване на работни места“ бяха подпомогнати 100 успешни МСП, като всяко от тях получи финансиране с максимален размер 60 000 EUR. Това е в допълнение към 770-те микропредприятия, които бяха подпомогнати с по 1500 EUR всяко през 2021 г.

Постигнат е значителен напредък в областта на безопасността на продуктите. През март 2022 г. беше стартиран проект за техническа помощ относно надзора на пазара с цел въвеждане на нови и подобряване на съществуващите практики в областта на метрологията, стандартизацията, акредитацията и оценяването на съответствието. Проектът допринася за подобряване на бизнес средата в общността на кипърските турци и за гарантиране, че произведените на местно равнище стоки отговарят на стандартите на ЕС.

В областта на развитието на селските райони 189 земеделски стопани получиха професионално образование по управление на стопанствата и свързани теми. В допълнение към инвестициите в обучение 55 случая на предоставяне на безвъзмездни средства за развитие на селските райони, насочени към модернизиране на сектора, преминаха към последния етап на изпълнение. Беше дадено началото на пилотна научноизследователска и демонстрационна програма с цел преодоляване на несъответствието между науката, потребностите и практиката в четири определени пилотни теми, включително схемата за защитено наименование за произход за сиренето „Haloumi/Hellim“.

Продължи изпълнението на проекта за техническа помощ в областта на безопасността на храните и готовността за действия при кризи, който има отражение върху търговията през демаркационната линия и изпълнението на пакета относно „Halloumi/Hellim“. Беше предоставена подкрепа на 28 стопански субекти в областта на храните за разработване и изпълнение на планове за действие за постигане на стандартите на ЕС. Започна процесът на сертифициране на стопанствата, като до края на 2022 г. бяха сертифицирани 11 стопанства и беше извършена оценка на още 26 стопанства.

Беше завършено трето мащабно изследване и вземане на проби на животни за приоритетни заболявания, а именно бруцелоза и туберкулоза. За тази цел Комисията осигури лабораторни тестове, ветеринарни консумативи и услуги. В резултат на това тенденцията за намаляване на степента на разпространение на бруцелоза продължи до края на 2022 г., като разпространението спадна до около 2 % от стадата.

Подкрепата от страна на ЕС допринесе и за по-нататъшния напредък в привличането на частни ветеринарни лекари за прилагането на мерки за контрол.

В сектора на образованието продължи предоставянето на подкрепа в области, тясно свързани с увеличаването на капацитета на пазара на труда, включително чрез образование по точни науки, професионално образование и обучение (ПОО) и учене през целия живот. Първият етап на многогодишния проект за съставяне на учебни програми за професионално образование приключи с конкретни резултати. Наред с други постижения, той спомогна за разработването на 20 обучителни пакета за преработени учебни програми за ПОО и нов механизъм за изпитване и оценка в областта на професионалното образование и обучение. Проектът беше удължен с още 2 години.

По отношение на образованието по точни науки 34 средни училища и 12 училища за ПОО получиха оборудване за научни лаборатории за общо 77 лаборатории и 1 ресурсен център за ПОО, с което се увеличиха възможностите за учене в областта на точните науки за младежите. През предходните години 48 начални училища получиха оборудване за научни лаборатории. Професионалното развитие на учителите и директорите на училища беше засилено чрез създаването на резерв от обучители. Общо 1468 учители и директори от основното и средното образование преминаха обучение по теми като ориентирано към учениците учене и преподаване, използване на научни лаборатории и интерактивни подходи в изучаването на чужди езици. Извършват се анализи, за да се поправи пътят за бъдеща подкрепа за ученето през целия живот, образованието за лица със специални образователни потребности и квалификациите.

Със Световната банка беше подписано ново споразумение, съсредоточено върху продължаването на предоставянето на подкрепа за макроикономическото наблюдение, улесняването на търговските процедури и търговията през демаркационната линия, подобряването на бизнес средата на кипърските турци и предоставянето на техническа подкрепа в ключови области на статистиката.

В областта на статистиката през септември 2022 г. започна проект за техническа помощ със статистическата служба на Дания с цел подобряване на предоставянето и управлението на източниците на данни от страна на предприятията. Преди това бяха предоставени ИТ оборудване и специализиран софтуер за подобряване на статистическите резултати в съответствие със стандартите на ЕС. Тези проекти бяха допълнени от целева подкрепа, предоставяна чрез инструмента на Комисията за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX) и Световната банка. Всички тези действия са част от всеобхватна стратегия на ЕС, насочена към подобряване на предоставянето на статистически данни в общността на кипърските турци, което е от съществено значение за улесняване на подготовката за обединение.

4.2.3. Цел 3: Насърчаване на помирението, мерки за изграждане на доверие и подкрепа за гражданското общество

Комитетът за безследно изчезналите лица, подкрепен от програмата за помощ чрез споразумение за финансов принос с ПРООН, продължи работата си на място и лабораторната си дейност. Към края на 2022 г. от общо 2002 безследно изчезнали лица комитетът е ексхумирал тленните останки на 1196 лица. 1029 от тях бяха генетично идентифицирани и върнати на семействата им.

През декември 2022 г. беше подписано ново споразумение за финансов принос в размер на 2,6 милиона евро, за да се предостави финансиране за работата на комитета през 2023 г. Като цяло през периода 2006—2022 г. ЕС е отпуснал 35,8 милиона евро в подкрепа на неговите дейности, което представлява 75 % от цялото финансиране за комитета за този период.

Опазването на културното наследство чрез Техническия комитет за опазване на културното наследство, в който участват и двете общности, продължи да бъде основен компонент от мерките за помирение и изграждане на доверие, подкрепяни по програмата за помощ, като през 2022 г. бяха завършени 16 проекта. Програмата за културно наследство е получила средства от ЕС в общ размер приблизително 24 милиона евро. Това осигури възможност за опазване, структурно укрепване, физическа защита или възстановяване на над 120 обекта на културното наследство на острова.

През декември 2022 г. беше подписано ново споразумение за финансов принос в размер на 1 милион евро, за да продължи да действа финансираният от ЕС механизъм за подпомагане на техническите комитети. Това подпомагане се осъществява от ПРООН. От 2019 г. насам по механизма за подпомагане са финансирани повече от 10 проекта на техническите комитети — от проучвания за осъществимост и изследвания до семинари и изложения.

След успешното прилагане на пилотната схема за стипендии за двете общности от United World Colleges и като продължение на добрия опит от предходните години, по 12 студенти от двете общности бяха избрани да започнат международната бакалавърска програма за получаване на дипломи в различни държави през 2022 г. Осъществяваните от United World Colleges действия включват също така междуобщностни дейности за ангажиране на младите хора и кратки курсове, насочени към овластяване на младежите с цел те да постигнат положителна промяна в своите общества.

Подкрепата за гражданското общество продължи и през 2022 г. Проектът „Гражданско пространство“, чрез който на организациите на гражданското общество се предоставя техническа помощ, продължи да оказва подкрепа за изграждането на капацитета на организациите на гражданското общество, да насърчава създаването на благоприятна среда за развитието на гражданското общество и да стимулира изграждането на мрежи и осъществяването на съвместни действия с кипърските гърци и други организации на гражданското общество от ЕС. Предвид положителните отзиви за дейността му, проектът „Гражданско пространство“ беше удължен с още 2 години.

Новата покана за представяне на предложения по схемата „Кипърското гражданско общество в действие VIII“ беше успешно стартирана през март 2022 г., като разпределените финансови средства бяха на обща стойност 2,5 милиона евро. Поканата за представяне на предложения беше насочена към подпомагане на действия в три области: действия в областта на научните изследвания в двете общности; действия за изграждане на доверие в двете общности; и укрепване на гражданското общество в общността на кипърските турци. Процесът на възлагане беше в ход в края на 2022 г. 12-те проекта победители по предишната покана навлязоха в етапа на пълно прилагане, давайки възможност на гражданското общество да предприеме ключови дейности по застъпничество и да стимулира гражданските дейности.

Сдружението Human Rights Platform продължи да изпълнява успешно финансираните от ЕС преки споразумения за безвъзмездни средства. Основните дейности бяха съсредоточени върху борбата с трафика на хора, правата на бежанците, правата на ЛГБТИК+, участието на съответните заинтересовани страни, условията на задържане и защитата от изтезания. Платформата участва в отнасянето на първото дело за трафик на хора пред „съдилищата“ на общността на кипърските турци, което приключи с присъда. Тя също така предоставяше подкрепа на жертвите на нарушения на правата на човека и укрепи капацитета на гражданското общество по въпроси, свързани с правата като цяло.

4.2.4. Цел 4: Сближаване на общността на кипърските турци със Съюза

През 2022 г. Гьоте институт замени Британския съвет като партньор по изпълнението на програмата за стипендии в ЕС. През април 2022 г. с Гьоте институт беше сключено споразумение за финансов принос в размер на 5 милиона евро. През годината бяха предложени 159 стипендии на студенти кипърски турци, които да посещават университети в държави от ЕС, като първият кипърски турчин, получил стипендия от ЕС, беше приет в Колежа на Европа.

От 2007 г. насам са отпуснати над 2000 стипендии на студенти, като са обхванати повече от 100 университета и 23 държави от ЕС. Тези стипендии подпомагат студенти през първата година от университетското им образование, дипломирани участници в магистърски или докторски програми, както и изследователи и специалисти в по-нататъшното развитие на техните езикови и професионални умения в държавите от ЕС.

Информационният център на ЕС се управлява от Службата за подпомагане на програмата на ЕС съвместно с Представителството на Комисията в Кипър. През 2022 г. той постигна висока степен на видимост за ЕС чрез своите дейности както онлайн, така и офлайн. Информационният център на ЕС обхвана над 20 свързани с ЕС теми, включително равенството между половете, основаното на пола насилие, правата на ЛГБТИК+, правата на хората с увреждания, дезинформацията и здравословните и безопасни условия на труд.

Информационният център на ЕС организира 35 мероприятия, като привлече над 16 000 участници. При мероприятията беше отчетено леко увеличение на посещаемостта в сравнение с предходните години. Освен това бяха изготвени 14 публикации, 69 инфографики и 12 аудио-визуални продукта с акцент върху приоритетите на ЕС в Кипър. Посещенията в страницата на Информационния център на ЕС в социалните медии продължиха да се увеличават. През 2022 г. страницата на Информационния център на ЕС във Фейсбук привлече около 1000 нови последователи.

4.2.5. Цели 5—6: Подготовка на общността на кипърските турци за въвеждане и прилагане на достиженията на правото на ЕС

Програмата за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX) се използва за постигане на цели 5 и 6 от Регламента относно помощта. Инструментът спомага за подготвянето на общността на кипърските турци за прилагането на достиженията на правото на ЕС с оглед на оттегляне на спирането на неговото прилагане след влизането в сила на цялостно уреждане на кипърския въпрос.

TAIEX продължава да бъде важен инструмент, който допринася за постигането на целите на програмата за помощ. През 2022 г. по инструмента продължи да се

предоставя подкрепа в 12 тематични области на достиженията на правото на ЕС чрез комбинация от онлайн и присъствени мероприятия. Също така беше предоставяна редовна помощ от здравни експерти в контекста на пандемията от COVID-19. Бяха организирани общо 151 мероприятия по TAIEX, като броят им е сходен с този през предходната година. Освен това беше съставена база данни с всички правни текстове, изготвени с подкрепата на TAIEX, и продължиха усилията за подобряване на качеството на писмения и устния превод в общността на кипърските турци.

Продължи подкрепата по линия на TAIEX за търговията през демаркационната линия (Регламент (ЕО) № 866/2004 на Съвета). Независими експерти с мандат от Комисията извършваха редовни инспекции на пресни плодове и зеленчуци, картофи, мед и риба. Освен това през 2022 г. шест вида преработени храни от неживотински произход преминаха за първи път демаркационната линия. Те включват маслиново масло, тахан, халва, сироп от рожков, конфитюри и плодов сок. Експертите по TAIEX бяха основният фактор да се гарантира, че стандартите и качеството съответстват на тези на равнище ЕС чрез подходящи проверки за съответствие на съоръженията.

Комисията също така положи усилия за премахване на пречките пред търговията през демаркационната линия, като осигури безпроблемно прилагане на нововъведените режими за инспекции, по които вече се изискват фитосанитарни сертификати за всички плодове и зеленчуци.

4.3. Финансово изпълнение (договори и плащания)

4.3.1. Сключване на договори

През 2022 г. Комисията подписа правни задължения в размер на 27,2 милиона евро.

4.3.2. Плащания

Плащанията през 2022 г. бяха в размер на общо 40,6 милиона евро (38 милиона евро през 2021 г.).

4.4. Мониторинг

Комисията е пряко отговорна за изпълнението на повечето проекти (пряко управление). Равнището на наблюдение от страна на служителите на Комисията е много високо, с постоянни контакти с изпълнители, посещения за проверка на място, заседания на място и заседания на ръководния комитет. Техническата помощ, предоставяна от Екипа за подкрепа във връзка с безвъзмездните средства, продължи да подкрепя Комисията при мониторинга на изпълнението на договорите за отпускане на безвъзмездни средства, като същевременно подпомагаше бенефициерите на безвъзмездни средства при прилагането на правилата на ЕС за изпълнение на договори за отпускане на безвъзмездни средства, включително правилата за вторичното възлагане на обществени поръчки.

Освен това Комисията изпълнява редица договори чрез непряко управление. Изпълнителните организации, като например ПРООН, Световната банка, Гьоте институт и NI-CO, докладват на Комисията съгласно съответните рамкови споразумения. Комисията е тясно ангажирана с ежедневния мониторинг на тези действия.

4.5. Одит и контрол

Препоръките от последния одит, извършен от Службата за вътрешен одит през 2017 г., свързани с договореностите за вътрешен контрол в областта на обществените поръчки, бяха изцяло изпълнени.

4.6. Оценка

Проектът за ориентиран към резултатите мониторинг (ОРМ) приключи през 2022 г. В рамките на този проект беше направен преглед на избраните действия, като бяха проведени планираните обучения за подобряване на капацитета за вътрешен мониторинг на съответните заинтересовани страни. Експертите по ОРМ отправиха препоръки във връзка с целесъобразността, ефективността, ефикасността и устойчивостта; тези препоръки са в процес на изпълнение в рамките на разгледаните действия и извън тях.

Комисията публикува работен документ на службите на Комисията[4] относно резултатите от оценката на програмата за помощ през 2022 г. В рамките на тази оценка беше осигурено независимо оценяване и бяха предоставени доказателства за напредъка при постигането на целите на Регламента относно помощта за периода 2013—2018 г. В оценката се стигна до заключението, че програмата за помощ може да се счита за изключително уместна и предвид специфичните обстоятелства в контекста на общността на кипърските турци — относително успешна инициатива със значителна добавена стойност за ЕС.

4.7. Информация, публичност и популяризиране

Като цяло през 2022 г. бяха организирани 584 действия за популяризиране и комуникация, за да се представи дейността на ЕС. Комисията публикува брошурата за подкрепата на ЕС в отговор на COVID-19; подготовката за брошурата за развитието на частния сектор отбеляза напредък.

4.8. Консултации с правителството на Република Кипър

Проведени бяха срещи с представители на правителството на Република Кипър — както лично, така и онлайн. Комисията продължава да разчита на сътрудничеството от страна на правителството за проверка на правата на собственост и за улесняване на работата на техническите комитети на двете общности. Комисията провежда редовни срещи с Постоянното представителство.

5. Заключения

Посредством работата, която извършва в съответствие с целите на Регламента относно помощта, Комисията продължава да предоставя подкрепа съгласно посочения регламент, за да подпомага обединението на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци. През 2022 г. подкрепата продължи да бъде насочена към области, които представляват конкретен проблем за бъдещото съответствие с достиженията на правото на ЕС.

Опитът от предоставени в миналото помощи и зрелостта на проектите ще продължат да бъдат отразявани в бъдещите програмни периоди. Усилията ще

[4] Работен документ на службите на Комисията, „Оценка на програмата за помощ за общността на кипърските турци (2013—2018 г.)“, Служба за публикации на Европейския съюз (europa.eu).

продължат да бъдат съсредоточавани върху постигането на по-голямо въздействие в приоритетни области чрез по-малко на брой, но по-мащабни действия.

Според необходимостта Комисията е готова да осигури ресурси, включително по линия на програмата за помощ, в подкрепа на преговорите за уреждане на конфликта под егидата на ООН.